

Dr. TONE ZORN (1934—1981)

Dr. Tone Zorn, priznan slovenski zgodovinar, je umrl 13. julija 1981. Umrl je mlad, mnogo premlad glede na njegove širokopotezne, dolgoročno zasnovane delovne načrte; to pomeni, da je umrl prezgodaj, mnogo prezgodaj. Težko je najti pravih besed, da bi izrazil tisto, kar bi rad, kar je treba, kar se mora, ker tako zahteva spomin nanj, na njegovo delo in njegovo dobesedno razdajanje svojih sil povsod, kjer je bil potreben in kjer je čutil, da lahko kaj koristi. Mlad je bil po letih, da, po treznem in preudarnem ravnanju pa je vlivlaval zaupanje zrelega moža že zelo dolgo, kar sem ga poznal. Že na oddelku za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani (diplomiral je leta 1959), kjer sem ga pred 25 leti prvič srečal in z njim nekaj let študiral, je na nas vse deloval tako, zato smo ga cenili in ga imeli radi. Veliko lepega smo preživeli skupaj že kot študentje zgodovine (bil je predsednik kluba zgodovinarjev v letih 1956 do 1958 in predstavnik študentov v odboru Zgodovinskega društva 1956 do 1959) in potem vse do njegove prezgodnje smrti. Ves čas je bilo med nami tudi sodelovanje na raziskovalnem področju. Bil je dober prijatelj in sodelavec vsakomur, ki je to želel. Skromen kakor je bil, se mi zdi, da je več dajal, kot prejemal. Tudi njegova disertacija z naslovom *Politična orientacija koroških Slovencev in boj za mejo v letih 1945—1950*, ki jo je branil leta 1968, je zahtevala mnogo več naporne dela, kot je dobil takrat družbenega priznanja zanjo.

Dr. Tone Zorn se je skoraj takoj po diplomi zaposlil na Inštitutu za narodnostna vprašanja in novejša zgodovina koroških Slovencev je bila osnovno področje njegovega znanstvenega dela. Njegovo neumorno znanstveno delo pa je bilo čutiti povsod: od Zgodovinskega društva, mnogo komisij do Zveze koroških partizanov, od njegovih predavanj na zborovanjih slovenskih zgodovinarjev do mnogih znanstvenih posvetovanj, od sodelovanja v znanstvenih zbornikih do revij in časnikov, od sodelovanja z našim inštitutom do akademije in drugih ustanov raziskovalnega, arhivskega, muzejskega in bibliotekarskega značaja. Pisal je monografije, razprave, preglede, strokovne članke, kronologije, bibliografije, ocene in poročila o knjigah, zborovanjih in ustanovah.

Ni namen tega sestavka prikaz celovitega znanstvenoraziskovalnega dela dr. Toneta Zorna, ker bo to storjeno v osrednjem glasilu zgodovinskega društva Zgodovinskem časopisu, deloma pa je bilo že storjeno v drugih zgodovinskih revijah in časnikih, pač pa prikaz njegovega sodelovanja z Inštitutom za zgodovino delavskega gibanja in njegovih raziskovalnih načrtov.

Sodelovanje dr. Toneta Zorna z Inštitutom za zgodovino delavskega gibanja lahko razdelimo na pet področij: sodelovanje z revijo *Prispevki za zgodovino delavskega gibanja*, sodelovanje na znanstvenih posvetovanjih, ki jih je organiziral inštitut, sodelovanje v publikacijah inštituta, sodelovanje pri izdelovanju raziskovalnih načrtov inštituta in sodelovanje z inštitutom v zvezi z Raziskovalno skupnostjo Slovenije.

Z našo revijo *Prispevki za zgodovino delavskega gibanja* je sodeloval redno od njenega III. letnika 1962 dalje pa vse do XXII. letnika, ko bo v njem posthumno izšel referat z znanstvenega posvetovanja Narodna in socialna politika v slovenski zgodovini od konca 19. stoletja do danes, ki ga je v dokončni obliki pripravil za posvetovanje dr. Dušan Nečak in bo izšel kot skupno delo obeh avtorjev. V osemnajstih letnikih *Prispevkov* je dr. Tone Zorn objavil 6 razprav, bibliografij in prispevkov iz historične dokumentacije ter 30 ocen in poročil o domačih in tujih publikacijah, o znanstvenih in strokovnih posvetovanjih, zborovanjih in ustanovah.

Z referati in koreferati je sodeloval na petih znanstvenih posvetovanjih, ki jih je organiziral in izvedel Inštitut za zgodovino delavskega gibanja. Na znanstvenem posvetovanju o OF slovenskega naroda leta 1966 je imel koreferat z naslovom *Napredne orientacije v slovenskem političnem gibanju na Koroškem v letih 1921—1938*; na znanstvenem posvetovanju ob 50. obletnici oktobrske revolucije in ob 30. obletnici ustanovnega kongresa KPS leta 1967 je sodeloval z razpravo; na znanstvenem posvetovanju *Revolucionarno delavsko gibanje v Sloveniji 1921—1924*, leta 1975 je imel referat o odnosu avstrijskega delavskega gibanja do slovenskega vprašanja v prvi polovici dvajsetih let; na znanstvenem posvetovanju *Osvoboditev Slovenije 1945* je imel referat z naslovom *Koroško vprašanje maja 1945*; za znanstveno posvetovanje o narodni in socialni politiki v slovenski zgodovini od konca 19. stoletja do danes je pripravil obsežen referat, ki ga pa ni utegnil več končati. Za posvetovanje in za tisk ga je priredil dr. Dušan Nečak, ga dopolnil s predvidenim svojim referatom in je bil tako kot skupno delo predložen referat z naslovom *Koroški Slovenci v drugi avstrijski republiki*. Vsi ti referati so izšli kot znanstvene razprave v ustreznih zbornikih.

Dr. Tone Zorn je sodeloval pri več drugih publikacijah, ki jih je izdal inštitut, ali pa se je vključil v skupinsko delo inštitutovih sodelavcev. Tako delo je knjiga *Slovenci v zamejstvu iz leta 1974*, *Kronologija naprednega delavskega gibanja v Sloveniji 1968—1980* iz leta 1981, *Hronologija radničkog pokreta i SKJ 1919—1979* iz leta 1980 in *Viri za zgodovino komunistične stranke na Slovenskem 1919—1920* iz leta 1980, ter *Zbornik ob 40-letnici ustanovnega kongresa KPS iz leta 1977*, kjer je objavil razpravo *Protifašistično gibanje na avstrijskem Koroškem*.

Pri sestavljanju raziskovalnih načrtov za zgodovino Slovencev, ki jih je naredil Inštitut za zgodovino delavskega gibanja, je dr. Tone Zorn sodeloval kot poznavalec novejše zgodovine koroških Slovencev. Sodeloval je pri izdelavi raziskovalnega načrta *Zgodovine Slovencev 1918—1945* leta 1973 in leta 1978

pri izdelavi interdisciplinarno zasnovanega raziskovalnega načrta zgodovine Slovencev po letu 1945.

Dr. Tone Zorn je sodeloval v delu Raziskovalne skupnosti Slovenije. Bil je poročevalec več naših raziskovalnih nalog na panelnih razpravah takratne področne raziskovalne skupnosti in recenzent v letih 1975—1979 in član programskega sveta usmerjenega raziskovalnega programa za raziskovanje zgodovine Slovencev od leta 1980 do svoje smrti. Na tem področju se je tvorno zavzemal za uspešno izvajanje raziskovalnih načrtov inštituta.

Delo dr. Toneta Zorna je veliko tako na znanstveno raziskovalnem področju kot tudi na torišču organizacije raziskovalnega dela za zgodovino Slovencev. Inštitut za zgodovino delavskega gibanja je z njegovo smrtjo izgubil veliko, veliko je izgubilo vse slovensko zgodovinopisje. S svojimi deli ostaja med nami in njegovo delo je velik prispevek k zakladnici slovenske zgodovine.

France Kresal